

Στρασβούργο, 12.3.2013
COM(2013) 126 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Προετοιμασία των ευρωπαϊκών εκλογών του 2014: περαιτέρω ενίσχυση του
δημοκρατικού και αποτελεσματικού τρόπου διεξαγωγής τους**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Προετοιμασία των ευρωπαϊκών εκλογών του 2014: περαιτέρω ενίσχυση του
δημοκρατικού και αποτελεσματικού τρόπου διεξαγωγής τους**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ευρωπαϊκές εκλογές του 2014 θα είναι οι πρώτες μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας. Μάλιστα, η σπουδαιότητά τους ενισχύεται από το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη λαμβάνει σημαντικά μέτρα για τη δημιουργία μιας ουσιαστικής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, της οποίας ακρογωνιαίο λίθο αποτελεί η δημοκρατική νομιμοποίηση.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας ενίσχυσε τα δημοκρατικά θεμέλια της Ένωσης. Αναβαθμίζει τον ρόλο των πολιτών της ΕΕ ως πολιτικών παραγόντων στην ΕΕ¹, με την εγκαθίδρυση στέρεου δεσμού μεταξύ των πολιτών, της άσκησης των πολιτικών τους δικαιωμάτων και του δημοκρατικού βίου της Ένωσης². Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας εδραιώθηκε επίσης ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως αντιπροσωπευτικής δημοκρατικής συνέλευσης της Ένωσης. Εξάλλου, με την καθιέρωση της «πρωτοβουλίας πολιτών», η Συνθήκη της Λισαβόνας επιτρέπει στους πολίτες της ΕΕ να συμμετέχουν αμεσότερα και πληρέστερα στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης³.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι προσηλωμένη στον στόχο της πλήρους αξιοποίησης των ισχυουσών διατάξεων της Συνθήκης της Λισαβόνας, αποβλέποντας στην περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας και της ευρωπαϊκής διάστασης των ευρωπαϊκών εκλογών και, κατ' επέκταση, στην επαύξηση της δημοκρατικής νομιμοποίησης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ, κατά τρόπον ώστε το όλο σύστημα να έλθει πιο κοντά στους πολίτες της Ένωσης. Τούτο έχει ιδιαίτερη σημασία, αν λάβει κανείς υπόψη τις ενέργειες οι οποίες απαιτούνται σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης του δημόσιου χρέους. Οι εν λόγω προσπάθειες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν επίσης ως εφελθτήριο για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις της Συνθήκης, με σκοπό την ενδυνάμωση των θεμελίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως δημοκρατικού οργανισμού.

Οι πολίτες εκπροσωπούνται άμεσα στο επίπεδο της Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁴. Η σχετική με τους πολίτες προοπτική επιβεβαιώνεται περαιτέρω στον νέο ορισμό των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως «αντιπροσώπων των πολιτών της Ένωσης»⁵ και όχι απλώς ως «αντιπροσώπων των λαών των κρατών που έχουν συνενωθεί στην Κοινότητα»⁶. Στο ίδιο

¹ Το άρθρο 10 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) ορίζει τα εξής: «Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης. Οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοιχτά και εγγύτερα στους πολίτες.»

² Ο τίτλος II της ΣΕΕ ενσωματώνει την ιθαγένεια της ΕΕ στις διατάξεις σχετικά με τις αρχές της δημοκρατίας (άρθρο 9 ΣΕΕ) και ενισχύει τον δεσμό μεταξύ ιθαγένειας και δημοκρατίας (άρθρα 10 και 11 ΣΕΕ).

³ Το άρθρο 11 παράγραφος 4 της ΣΕΕ ορίζει ότι «πολίτες της Ένωσης, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υπήκοοι σημαντικού αριθμού κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των συνθηκών».

⁴ Άρθρο 10 παράγραφος 2 της ΣΕΕ.

⁵ Άρθρο 14 παράγραφος 2 της ΣΕΕ.

⁶ Άρθρο 189 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

πνεύμα, η Συνθήκη της Λισαβόνας απονέμει διευρυμένες αρμοδιότητες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εδραιώνοντας τον ρόλο του ως πλήρους συννομοθέτη εκ παραλλήλου με το Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει πλέον επί της συντριπτικής πλειονότητας των νομοθετικών πράξεων της ΕΕ και ασκεί αρμοδιότητα επί του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ επί ίσοις όροις με το Συμβούλιο, ενώ η συναίνεσή του είναι υποχρεωτική για τη θέσπιση των πολυετών δημοσιονομικών πλαισίων.

Η Επιτροπή, στην έκθεση αξιολόγησης των ευρωπαϊκών εκλογών του 2009 την οποία συνέταξε το 2010⁷, αποτίμησε την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ, καθώς και τη συμμετοχή των πολιτών και την ενημέρωσή τους σχετικά με τις εκλογές και σχετικά με τα συναφή δικαιώματα που τους αναγνωρίζονται. Η έκθεση του 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ, η οποία τιτλοφορείτο «*Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ*»⁸, υπογράμμισε την ανάγκη βελτίωσης της ενημέρωσης των πολιτών της ΕΕ σχετικά με τις ευρωπαϊκές εκλογές, τα δικαιώματά τους και τις συνέπειες που οι πολιτικές της ΕΕ έχουν στην καθημερινή τους ζωή. Επίσης επεσήμαινε την ανάγκη να αντιμετωπισθούν οι αδυναμίες που έχουν διαπιστωθεί σε σχέση με την εφαρμογή των κοινών δημοκρατικών αρχών των ευρωπαϊκών εκλογών και να εξαλειφθούν τα εμπόδια που οι πολίτες αντιμετωπίζουν όσον αφορά την αποτελεσματική άσκηση των εκλογικών τους δικαιωμάτων.

Με γνώμονα την ενίσχυση του ρόλου και των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έχει καθοριστική σημασία να αναβαθμισθεί η διαδικασία εκλογής των Μελών του και να αναδειχθεί περισσότερο η σημασία της.

Ο José Manuel Barroso, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην «Ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης του 2012»⁹, απηύθυνε κάλεσμα για την ολοκλήρωση μιας βαθιάς και ουσιαστικής οικονομικής ένωσης, βασισμένης σε πολιτική ένωση, και στο πλαίσιο αυτό υπογράμμισε ότι «η αξιοπιστία και η βιωσιμότητα της οικονομικής και νομισματικής ένωσης εξαρτώνται από τα θεσμικά όργανα και τις πολιτικές δομές που την υποστηρίζουν. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η οικονομική και νομισματική ένωση θέτει το ζήτημα της πολιτικής ένωσης και του ευρωπαϊκού δημοκρατικού γίνεσθαι στο οποίο αυτή πρέπει να είναι θεμελιωμένη». Με την πολιτική ένωση ως μακρόπνοη προοπτική, ο Πρόεδρος Barroso ανακοίνωσε τη δέσμευση της Επιτροπής να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες για την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού δημόσιου χώρου, καθώς επίσης να διατυπώσει εγκαίρως περαιτέρω ιδέες για τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση θα καταστεί περισσότερο ανοικτή και δημοκρατική, έτσι ώστε να υπάρξει συζήτηση για τα θέματα αυτά πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014.

Η Επιτροπή, στην ανακοίνωση που εξέδωσε στις 28 Νοεμβρίου 2012 με τίτλο «*Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση - Έναρξη συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο*»¹⁰, πρότεινε «ενισχυμένη δημοκρατική νομιμοποίηση και λογοδοσία» ως αναγκαίο στοιχείο οποιασδήποτε μεταρρύθμισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως υπογραμμίζεται περαιτέρω στην έκθεση «*Προς μια ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση*», που εκπόνησε ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε στενή συνεργασία με τους Προέδρους της Επιτροπής, της Ευρωμάδας και της Ευρωπαϊκής

⁷ COM(2010) 605 τελικό — Έκθεση για την εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (πράξη του 1976, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2002/772/EK, Ευρατόμ) και για τη συμμετοχή των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο κράτος μέλος κατοικίας (οδηγία 93/109/EK).

⁸ COM(2010) 603 τελικό.

⁹ 12 Σεπτεμβρίου 2012, Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Στρασβούργο, βλ. <http://ec.europa.eu/soteu2012/>.

¹⁰ COM(2012) 777 τελικό/2.

Κεντρικής Τράπεζας¹¹, η δημοκρατική νομιμοποίηση και η λογοδοσία έχουν θεμελιώδη σημασία για μια ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, ήδη διεξάγεται σε όλα τα επίπεδα πολιτικός διάλογος για το μέλλον της Ευρώπης. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει μια σειρά διαλόγων με τους πολίτες, οι οποίοι πραγματοποιούνται μεταξύ πολιτικών που δρουν σε ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο και πολιτών, στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού Έτους των Πολιτών»¹². Πολλές από τις ιδέες που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο αυτό υπαγορεύτηκαν από την ανάγκη ενίσχυσης του δεσμού μεταξύ της ΕΕ και των πολιτών της.

Η ολοκλήρωση και η νομιμοποίηση πρέπει να προχωρούν παράλληλα. Περισσότερη δημοκρατία είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα μιας μεγαλύτερης θεσμικής ολοκλήρωσης, η οποία είναι αναγκαία για να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντεπεξέλθει στις τρέχουσες παγκόσμιες προκλήσεις. Εν προκειμένω, υπάρχει επιτακτική ανάγκη για ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των πολιτών της ΕΕ και του δημοκρατικού γίνεσθαι της Ένωσης.

Με στόχο την πραγμάτωση της δέσμευσης του Προέδρου Barroso για την εμβάθυνση, ως πρώτο συγκεκριμένο βήμα, της πανευρωπαϊκής συζήτησης και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης των ευρωπαϊκών εκλογών, η παρούσα ανακοίνωση εξηγεί σε γενικές γραμμές τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των πολιτών στις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014 και για τη διασφάλιση της τήρησης των δημοκρατικών αρχών που διέπουν τη διεξαγωγή τους. Η παρούσα ανακοίνωση συνοδεύεται από σύσταση με σκοπό την ενίσχυση της δημοκρατικής και αποτελεσματικής διεξαγωγής των ευρωπαϊκών εκλογών¹³.

2. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Γενικά, οι πολίτες της ΕΕ έχουν επίγνωση της σπουδαιότητας των ευρωπαϊκών εκλογών ως μέσου συμμετοχής στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης. Δεν γνωρίζουν, όμως, τον αντίκτυπο που οι εκλογές αυτές έχουν στην καθημερινή τους ζωή ούτε τις πολιτικές επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους, και το γεγονός αυτό επηρεάζει αρνητικά τα ποσοστά συμμετοχής στις ευρωπαϊκές εκλογές.

- Οι 6 σχεδόν στους 10 πολίτες της ΕΕ πιστεύουν ότι η συμμετοχή τους ως ψηφοφόρων στις ευρωπαϊκές εκλογές αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για να εξασφαλισθεί ότι η φωνή τους θα ακουσθεί από αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις σε επίπεδο ΕΕ¹⁴.
- Οι 7 και πλέον στους 10 πολίτες της ΕΕ θεωρούν ότι, αν τα πολιτικά κόμματα διευκρίνιζαν στο σύνολο του υλικού που χρησιμοποιούν για την προεκλογική τους εκστρατεία το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα στο οποίο ανήκουν, η προσέλευση των ψηφοφόρων θα ήταν μεγαλύτερη¹⁵.
- Οι 8 και πλέον στους 10 πολίτες της ΕΕ δηλώνουν ότι, εάν ελάμβαναν περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με τα προγράμματα και τους στόχους των υποψηφίων και των κομμάτων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σχετικά με τον αντίκτυπο της ΕΕ στη ζωή τους

¹¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf.

¹² http://ec.europa.eu/european-debate/index_el.htm.

¹³ C (2013)1303 τελικό.

¹⁴ Ευρωβαρόμετρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου EB/EP 77.4, «Δύο έτη πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014», Βρυξέλλες, 20 Αυγούστου 2012.

¹⁵ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 364 σχετικά με τα εκλογικά δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ, επιτόπια έρευνα του Νοεμβρίου 2012.

και σχετικά με τις ίδιες τις εκλογές, τούτο θα τους παρακινούσε να ψηφίσουν στις ευρωπαϊκές εκλογές¹⁶.

- Οι 6 στους 10 πολίτες της ΕΕ οι οποίοι συμμετείχαν σε δημόσια διαβούλευση δήλωσαν ότι θα παρακινούνταν να ψηφίσουν από ένα πολιτικό πρόγραμμα το οποίο θα βελτίωνε την καθημερινή τους ζωή — με δεύτερο κατά σειρά ένα πρόγραμμα που στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομίας της ΕΕ και τρίτο ένα πρόγραμμα που στοχεύει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων στην ΕΕ¹⁷.

Οι προαναφερθείσες έρευνες καταδεικνύουν ότι οι πολίτες της ΕΕ ενδιαφέρονται σαφώς να έχουν τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ ουσιαστικών πολιτικών πιθανών λύσεων για τα ευρωπαϊκά ζητήματα που έχουν άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινή τους ζωή. Υπό αυτή την έννοια, υπάρχουν ενδείξεις ότι η κυριαρχία εθνικών θεμάτων τα οποία επισκιάζουν τα ζητήματα ενωσιακής διάστασης επηρεάζει αρνητικά την προσέλευση των ψηφοφόρων στις ευρωπαϊκές εκλογές. Όπως ο Πρόεδρος Barroso υπογράμμισε στην «Ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης του 2012», οι πολιτικές συζητήσεις διεξάγονται στις περισσότερες περιπτώσεις σαν να πραγματοποιούνταν αποκλειστικά και μόνο μεταξύ εθνικών κομμάτων. Ως εκ τούτου, πολύ συχνά, υπάρχει ένα πραγματικό χάσμα μεταξύ των εθνικών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων.

Προκειμένου να γίνεται καλύτερα αντιληπτή η σύνδεση μεταξύ των πολιτικών διεργασιών σε επίπεδο κρατών μελών και σε επίπεδο ΕΕ, έχει καθοριστική σημασία να καταστούν πιο εμφανείς για τους πολίτες οι δεσμοί μεταξύ των κύριων παραγόντων που συμμετέχουν στις διεργασίες αυτές. Η ενίσχυση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και η αύξηση της ορατότητάς τους αποτελούν έναν τρόπο για να επιτευχθεί άμεσα ο προαναφερθείς στόχος.

Τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα, ως διεθνικοί παράγοντες με καιρικό ρόλο για την άρθρωση των φωνών των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση για να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ του πολιτικού βίου σε επίπεδο ΕΕ και των πολιτών. Η Συνθήκη της Λισαβόνας απονέμει στα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα πρωταρχικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό, αναθέτοντάς τους την αποστολή «να συμβάλλουν στην διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής συνείδησης και στην έκφραση της βούλησης των πολιτών της Ένωσης»¹⁸.

Για να μπορούν τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα να εκπληρώνουν με πληρότητα την αποστολή τους, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων¹⁹. Η πρόταση αποσκοπεί στο να διασφαλισθεί ότι τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα απολαύουν ενός πιο ορατού καθεστώτος και ότι η χρηματοδότησή τους διέπεται από ένα πιο ευέλικτο, διαφανές και αποτελεσματικό πλαίσιο.

Η πρόταση αυτή καλεί επίσης τα πολιτικά κόμματα πανευρωπαϊκής εμβέλειας να λαμβάνουν όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα προκειμένου να ενημερώνουν τους πολίτες της ΕΕ σχετικά με την υποστήριξη εθνικών πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων τους προς ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα²⁰ κατά τη διάρκεια εκλογών.

¹⁶ Ο.π.

¹⁷ Δημόσια διαβούλευση «Πολίτες της ΕΕ — τα δικαιώματά σας, το μέλλον σας», η οποία διεξήχθη από την Επιτροπή μεταξύ Μαΐου και Σεπτεμβρίου 2012 σε σχέση με την έκθεση του 2013 για την ιθαγένεια της ΕΕ.

¹⁸ Άρθρο 10 παράγραφος 4 της ΣΕΕ και άρθρο 12 παράγραφος 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁹ COM(2012) 499 τελικό.

²⁰ Άρθρο 17 παράγραφος 3 της πρότασης κανονισμού.

Για να καταστούν ακόμη πιο εμφανείς οι δεσμοί μεταξύ κομμάτων πανευρωπαϊκής εμβέλειας και εθνικών κομμάτων, η Επιτροπή συνιστά επίσης στα εθνικά κόμματα να καθιστούν σαφή την υποστήριξή τους προς πολιτικά κόμματα πανευρωπαϊκής εμβέλειας.

Η συγκρότηση εμφανούς δεσμού μεταξύ, αφενός, των εθνικών κομμάτων υπέρ των οποίων οι πολίτες της ΕΕ ψηφίζουν και, αφετέρου, των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων στα οποία έχουν προσχωρήσει τα εθνικά κόμματα θα ενίσχυε σε μεγάλο βαθμό τη διαφάνεια της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ. Η αύξηση της ορατότητας των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας, από την προεκλογική εκστρατεία έως την ψηφοφορία, θα ενίσχυε τη λογοδοσία των πολιτικών κομμάτων τα οποία συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή εκλογική διαδικασία και θα τόνωνε την εμπιστοσύνη των ψηφοφόρων στη διαδικασία αυτή. Θα επέτρεπε στους πολίτες να έχουν καλύτερη επίγνωση των επιπτώσεων που θα έχει σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ψήφος την οποία δίδουν υπέρ συγκεκριμένου εθνικού κόμματος.

Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν, στο πλαίσιο του εκλογικού τους συστήματος, την παροχή πληροφοριών στους εκλογείς σχετικά με τους δεσμούς που υφίστανται μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων. Συγχρόνως, τα εθνικά πολιτικά κόμματα που συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές θα πρέπει να δημοσιοποιούν τη συγγένειά τους με ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα πριν από τη διεξαγωγή των εκλογών.

Επί του παρόντος, οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διεξάγονται διαφορετικές ημέρες στα διάφορα κράτη μέλη. Το γεγονός αυτό παγιώνει στο μυαλό των πολιτών την εντύπωση ότι οι ευρωπαϊκές εκλογές είναι πρωτίστως εθνικές εκλογές και αποδυναμώνει την αντίληψη ότι οι ευρωπαϊκές εκλογές αποτελούν κοινό εγχείρημα. Η καθιέρωση ενιαίας ευρωπαϊκής ημέρας ψηφοφορίας με ενιαία ώρα κλεισίματος των εκλογικών κέντρων θα αντανακλούσε καλύτερα την κοινή συμμετοχή των πολιτών σε ολόκληρη την Ένωση, ως στοιχείο της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας στην οποία είναι θεμελιωμένη η ΕΕ.

Τα κράτη μέλη είναι σκόπιμο να συμφωνούν επί μιας κοινής ημέρας διεξαγωγής των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με ενιαία ώρα κλεισίματος των εκλογικών κέντρων.

3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΔΕΣΜΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΨΗΦΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Συνθήκη της Λισαβόνας ενισχύει τον ρόλο και τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε σχέση με την Επιτροπή: το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγει τον Πρόεδρο της Επιτροπής, κατόπιν πρότασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το οποίο οφείλει να συνεκτιμήσει τα αποτελέσματα των ευρωπαϊκών εκλογών²¹.

²¹ Το άρθρο 17 παράγραφος 7 της ΣΕΕ προβλέπει τα εξής: «Λαμβάνοντας υπόψη τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αφού προβεί στις κατάλληλες διαβουλεύσεις, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έναν υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής. Ο υποψήφιος αυτός εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν.» Η Δήλωση αριθ. 11 επί του άρθρου 17 παράγραφοι 6 και 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχουν από κοινού ευθύνη για την καλή διεξαγωγή της διαδικασίας εκλογής Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επιπλέον δε παρέχει ορισμένες ενδείξεις για τις διαβουλεύσεις που είναι αναγκαίες στο πλαίσιο αυτό.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής αποτελεί το πιο περίοπτο πρόσωπο του εκτελεστικού οργάνου της ΕΕ και, επομένως, η διαδικασία εκλογής του θα πρέπει να είναι ξεκάθαρη. Κατά τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας, κάθε πολιτικό κόμμα θα πρέπει να γνωστοποιεί τον υποψήφιό του για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη, το αποτέλεσμα των ευρωπαϊκών εκλογών θα πρέπει να έχει καθοριστική σημασία για το ποιος από τους υποψηφίους αυτούς θα χριστεί Πρόεδρος της Επιτροπής²².

Ο ένας στους δύο πολίτες της ΕΕ θα ήταν περισσότερο διατεθειμένος να ψηφίσει στις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014 εάν η καθεμιά από τις σημαντικότερες ευρωπαϊκές πολιτικές συμμαχίες πρότεινε, βάσει κοινού προγράμματος, έναν υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²³.

Όπως τόνισε ο Πρόεδρος Barroso στην «Ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης του 2012», «ένα σημαντικό μέσο για την εμπάθυνση των πανευρωπαϊκών πολιτικών συζητήσεων θα ήταν η παρουσίαση από τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα του υποψηφίου τους για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής ήδη κατά τις εκλογές που θα διεξαχθούν για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2014. [...] Μια τέτοια ρύθμιση θα αποτελούσε αποφασιστικό βήμα για να καταστεί ακόμη σαφέστερη η δυνατότητα μιας ευρωπαϊκής επιλογής, την οποία προσφέρουν οι συγκεκριμένες εκλογές.»

Το ψήφισμα του Κοινοβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 2012, σχετικά με τις εκλογές του 2014 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο²⁴ καλεί τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα να προτείνουν υποψηφίους για την Προεδρία της Επιτροπής, επισημαίνοντας πως αναμένει ότι οι υποψήφιοι αυτοί θα διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο στην προεκλογική εκστρατεία για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ιδίως με την αυτοπρόσωπη παρουσίαση του προγράμματός τους σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε επίσης ότι είναι σημαντικό να ενισχυθεί η πολιτική νομιμοποίηση τόσο του Κοινοβουλίου όσο και της Επιτροπής με την πιο άμεση σύνδεση των αντίστοιχων διαδικασιών εκλογής τους με την επιλογή των ψηφοφόρων.

Η Επιτροπή, στην ανακοίνωση που εξέδωσε στις 28 Νοεμβρίου 2012 με τίτλο «Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση - Έναρξη συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο»²⁵, έδινε έμφαση στην πρόταση υποψηφίων για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής από τα πολιτικά κόμματα κατά τη διεξαγωγή των ευρωπαϊκών εκλογών του 2014 ως ένα από τα βήματα βαρύνουσας σημασίας που θα μπορούσαν να ληφθούν με στόχο την προώθηση ενός γνήσιου ευρωπαϊκού πολιτικού γίγνεσθαι.

Αν τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και τα εθνικά πολιτικά κόμματα γνωστοποιούν τους υποψηφίους τους για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής, καθώς και το πρόγραμμα του εκάστοτε υποψηφίου για τις ευρωπαϊκές εκλογές, τούτο θα καταδεικνυε με συγκεκριμένο και εμφανή τρόπο τη σχέση μεταξύ της μεμονωμένης ψήφου των πολιτών της ΕΕ υπέρ ενός υποψηφίου Μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του υποψηφίου για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής ο οποίος υποστηρίζεται από το κόμμα του υποψηφίου ευρωβουλευτή.

²² Βλ. υποσημείωση αριθ. 21.

²³ Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου ΕΒ/ΕΡ 77.4, της 20ής Αυγούστου 2012, ό.π.

²⁴ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 2012, σχετικά με τις εκλογές του 2014 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2012/2829(RSP)).

²⁵ COM(2012) 777 τελικό/2.

Με τον τρόπο αυτό, οι πολίτες της ΕΕ θα αντιλαμβάνονταν καλύτερα ποια υποψηφιότητα για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής προωθείται σε τελευταία ανάλυση από την ψήφο την οποία δίδουν στις εκλογές. Συγχρόνως, θα ενισχυόταν η νομιμοποίηση του Προέδρου της Επιτροπής, καθώς και, γενικότερα, η δημοκρατική νομιμοποίηση της όλης διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ. Μια τέτοια ρύθμιση θα μπορούσε επίσης να συντελέσει στην αύξηση της προσέλευσης των ψηφοφόρων κατά τις ευρωπαϊκές εκλογές, μέσω της ενίσχυσης της σχέσης μεταξύ, αφενός, της εκλογής των αντιπροσώπων των πολιτών και, αφετέρου, της διαδικασίας επιλογής και εκλογής του Προέδρου του εκτελεστικού οργάνου της ΕΕ. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όταν οι εκλογές για το Κογκρέσο διεξάγονται την ίδια χρονιά με τις εκλογές για το αξίωμα του Προέδρου, καταγράφεται μεγαλύτερη προσέλευση ψηφοφόρων σε σύγκριση με τα έτη που συμπίπτουν με το μέσο της θητείας του Προέδρου, κατά τα οποία μόνον το 40% των ψηφοφόρων προσέρχεται στις κάλπες.

Οι πολιτικές προεκλογικές εκπομπές έχουν ως σκοπό να ενημερώσουν τους ψηφοφόρους για το περιεχόμενο των πολιτικών επιλογών που έχουν στη διάθεσή τους. Τα εθνικά πολιτικά κόμματα θα πρέπει να κάνουν χρήση του μέσου αυτού με σκοπό την παροχή πληροφοριών σχετικά με τους υποψηφίους και τα προγράμματά τους, σε ένα περιβάλλον το οποίο προάγει τον πλουραλισμό στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και μια ανοικτή δημοκρατική συζήτηση, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΜΕ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΒΑΡΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Το δίκαιο της ΕΕ αναγνωρίζει στους πολίτες της ΕΕ οι οποίοι κατοικούν σε κράτος μέλος διαφορετικό από το δικό τους το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις ευρωπαϊκές εκλογές υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους²⁶.

Για λόγους διασφάλισης της νομιμότητας των ευρωπαϊκών εκλογών, η οδηγία 93/109/ΕΚ προβλέπει διαδικασίες με τις οποίες αποτρέπεται η δυνατότητα των πολιτών της ΕΕ είτε να ψηφίζουν είτε να είναι υποψήφιοι τόσο στο κράτος μέλος καταγωγής τους όσο και στη χώρα κατοικίας τους κατά τις ίδιες εκλογές²⁷.

Η έκθεση της Επιτροπής σχετικά με ευρωπαϊκές εκλογές του 2009²⁸ επεσήμαινε ορισμένα προβλήματα σε σχέση με τη λειτουργία των διαδικασιών αυτών. Στην έκθεση του 2010 σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ²⁹ επισημαινόταν επίσης ότι οι εν λόγω διαδικασίες συνεπάγονται συχνά για τις εθνικές διοικήσεις υπέρμετρο φόρτο, δυσανάλογα μεγάλο σε σχέση με τις πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος της πολλαπλής άσκησης του δικαιώματος ψήφου και των πολλαπλών υποψηφιοτήτων. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή

²⁶ Άρθρο 22 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και οδηγία 93/109/ΕΚ, της 6ης Δεκεμβρίου 1993, για τις λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι, ΕΕ L 329 της 30.12.1993, σ. 34.

²⁷ Ο σχετικός μηχανισμός συνίσταται σε ανταλλαγές δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τους πολίτες της ΕΕ που είναι εγγεγραμμένοι ως εκλογείς ή ως υποψήφιοι στο κράτος μέλος κατοικίας τους. Με βάση τα δεδομένα που στέλνει το κράτος μέλος κατοικίας, το κράτος μέλος καταγωγής πρέπει να απαλείψει από τους εκλογικούς του καταλόγους τους εν λόγω πολίτες (ή να τους εμποδίσει με άλλα μέσα να ψηφίσουν ή να είναι υποψήφιοι).

²⁸ COM(2010) 605 τελικό.

²⁹ COM(2010) 603 τελικό.

ανακοίνωσε την πρόθεσή της να βελτιώσει τις διαδικασίες αυτές (δράση υπ' αριθ. 19 της έκθεσης του 2010 σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ).

Η Επιτροπή, αντλώντας χρήσιμα συμπεράσματα από διαβουλεύσεις από εθνικούς εμπειρογνώμονες σε θέματα εκλογών, κατήρτισε συστάσεις προς τις αρμόδιες για τη διεξαγωγή των εκλογών αρχές των κρατών μελών σχετικά με μια σειρά πτυχών του μηχανισμού πρόληψης της πολλαπλής συμμετοχής στην ψηφοφορία. Με τις συστάσεις αυτές απλουστεύεται ο μηχανισμός και καθίσταται πιο αποτελεσματικός για την αποτροπή καταχρήσεων.

Με βάση την εν λόγω σύσταση, η οποία εκδίδεται από κοινού με την παρούσα ανακοίνωση, συνιστώνται στα κράτη μέλη, ιδίως, τα εξής:

- να συγκροτήσουν ενιαία αρχή επαφής σε κάθε κράτος μέλος με στόχο την πιο απρόσκοπτη ανταλλαγή δεδομένων με άλλα κράτη μέλη·
- να λαμβάνουν υπόψη, κατά τις ανταλλαγές δεδομένων, τις διαφορετικές χρονικές παραμέτρους της διεξαγωγής των εκλογών στα διάφορα κράτη μέλη·
- να παρέχουν πρόσθετα προσωπικά δεδομένα τα οποία είναι ενδεχομένως αναγκαία για την αποτελεσματικότερη ταυτοποίηση των εκλογέων της ΕΕ οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του κράτους μέλους κατοικίας τους.

Οι υπόψη συστάσεις, οι οποίες εκδίδονται πολύν καιρό πριν από τις επόμενες ευρωπαϊκές εκλογές, μπορούν, επομένως, να συμβάλουν στην ουσιαστική βελτίωση της λειτουργίας του μηχανισμού πρόληψης καταχρήσεων, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητά του και ελαττώνοντας τον συνακόλουθο διοικητικό φόρτο.

5. ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΨΗΦΟΥ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

5.1. Ενίσχυση των εκλογικών δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ οι οποίοι κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι

Στην έκθεση του 2010 σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ³⁰, η Επιτροπή τόνιζε την ανάγκη να διασφαλισθεί η πλήρης άσκηση, σε ολόκληρη την ΕΕ, των δικαιωμάτων ψήφου των πολιτών της ΕΕ οι οποίοι κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι (δράση υπ' αριθ. 18).

Η Επιτροπή επεσήμαινε ότι ορισμένα κράτη μέλη απαιτούν από τους προερχόμενους από άλλα κράτη μέλη πολίτες της ΕΕ να πληρούν πρόσθετες προϋποθέσεις για την εγγραφή τους στους εκλογικούς καταλόγους σε σχέση με εκείνες που καθορίζονται στην οδηγία 93/109/ΕΚ για τις λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τέτοιου είδους πρόσθετες προϋποθέσεις είναι, επί παραδείγματι, η κατοχή εθνικού δελτίου ταυτότητας και η υποχρέωση ανανέωσης της εγγραφής κάθε φορά που διεξάγονται ευρωπαϊκές εκλογές. Η Επιτροπή σημείωνε επίσης ότι ορισμένα κράτη μέλη φαίνεται να μην ενημερώνουν επαρκώς τους πολίτες της ΕΕ από άλλα κράτη μέλη σχετικά με το δικαίωμά τους να συμμετάσχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές.

Δίδοντας συνέχεια στην έκθεση του 2010 σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ, η Επιτροπή διεξήγαγε διάλογο με τα οικεία κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι πολίτες της ΕΕ οι οποίοι κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι έχουν τη δυνατότητα

³⁰ COM(2010) 603 τελικό.

να συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους ημεδαπούς υπηκόους, όπως αξιώνει το δίκαιο της ΕΕ.

Ως αποτέλεσμα του διεξαχθέντος διαλόγου, διάφορα κράτη μέλη τροποποίησαν τη νομοθεσία τους ή εξήγγειλαν τροποποιήσεις με στόχο την ευθυγράμμιση της νομοθεσίας τους με τις επιταγές του δικαίου της ΕΕ³¹. Η Επιτροπή συνεχίζει τις επαφές με τα συγκεκριμένα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλισθεί η πλήρης άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ σε ολόκληρη την ΕΕ, μη αποκλεισμένης της κίνησης, σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία, διαδικασιών επί παραβάσει δυνάμει του άρθρου 258 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

5.2. Διασφάλιση της τήρησης των κοινών αρχών που διέπουν τη διεξαγωγή των ευρωπαϊκών εκλογών

Κατά τη διοργάνωση των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν ορισμένες κοινές αρχές: οι εκλογές πρέπει να είναι ελεύθερες με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία³². Βάσει των αρχών αυτών τις οποίες προβλέπει η νομοθεσία της ΕΕ, απαγορεύεται, μεταξύ άλλων, η δημοσίευση αποτελεσμάτων σε ένα κράτος μέλος πριν από το κλείσιμο των εκλογικών κέντρων σε όλα τα κράτη μέλη. Στόχος της ρύθμισης αυτής είναι να μην επηρεάζονται οι ψηφοφόροι στην ΕΕ από τα αποτελέσματα σε κράτη μέλη στα οποία η ψηφοφορία έχει ήδη ολοκληρωθεί, ούτως ώστε να μη θίγεται ένα καίριο στοιχείο της αρχής της ελεύθερης ψηφοφορίας.

Όπως εξαγγελλόταν στην έκθεση του 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ (δράση υπ' αριθ. 17), η Επιτροπή έχει λάβει μέτρα για να εξασφαλίσει την τήρηση αυτής της δημοκρατικής αρχής σε ολόκληρη την ΕΕ κατά τις επόμενες ευρωπαϊκές εκλογές. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη έλαβαν τα μέτρα που ήταν αναγκαία για τη διευθέτηση των διαπιστωθέντων προβλημάτων³³.

Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει επισταμένως την εφαρμογή των σχετικών μέτρων κατά τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014, για να διασφαλίσει την επάρκειά τους, καθώς και την επίσημη δημοσίευση των εκλογικών αποτελεσμάτων σε πλήρη συμμόρφωση με τη συγκεκριμένη θεμελιώδη δημοκρατική αρχή.

5.3. Παραχώρηση παρέκκλισης σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ

Το άρθρο 22 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι κάθε πολίτης της ΕΕ που κατοικεί σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοος έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους. Η ίδια διάταξη προβλέπει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων από τον ανωτέρω κανόνα, όταν τούτο δικαιολογείται λόγω ειδικών προβλημάτων σε ένα κράτος μέλος.

Μια τέτοια παρέκκλιση προβλέπεται λεπτομερώς στο άρθρο 14 παράγραφος 1 της οδηγίας 93/109/ΕΚ. Ειδικότερα, παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να επιφυλάσσουν το δικαίωμα τόσο του εκλέγειν όσο και του εκλέγεσθαι στους πολίτες που κατοικούν στο

³¹ Η Κύπρος, η Πολωνία και η Ρουμανία θέσπισαν νέα νομοθεσία· η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγαρία, η Λιθουανία, η Σλοβακία και η Σλοβενία ανακοίνωσαν τροποποιήσεις της νομοθεσίας τους, οι οποίες μάλιστα προβλέπεται να τεθούν σε ισχύ εγκαίρως, ώστε να εφαρμοσθούν κατά τη διεξαγωγή των ευρωπαϊκών εκλογών του 2014· η Βουλγαρία και η Μάλτα θέσπισαν προσφάτως νέα νομοθεσία, η οποία αποτελεί επί του παρόντος αντικείμενο εξέτασης· η Εσθονία και η Λετονία έδωσαν ικανοποιητικές εξηγήσεις όσον αφορά τη συμμόρφωση της νομοθεσίας τους με το δίκαιο της ΕΕ.

³² Οι κοινές αρχές καθορίζονται στην Πράξη του 1976 για την εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση και καθολική ψηφοφορία, η οποία προσαρτάται στην απόφαση 76/787/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ, της 20ής Σεπτεμβρίου 1976, και τροποποιήθηκε τελευταία με την απόφαση του Συμβουλίου 2002/772/ΕΚ, Ευρατόμ (ΕΕ L 283 της 21.10.2002, σ. 1).

³³ Οι Κάτω Χώρες εξέδωσαν για τον σκοπό αυτό οδηγίες προς τις δημοτικές αρχές.

εκάστοτε κράτος μέλος επί μία ελαχίστη χρονική περίοδο, εάν το ποσοστό των πολιτών της Ένωσης που κατοικούν στο συγκεκριμένο κράτος μέλος χωρίς να έχουν την ιθαγένειά του και έχουν την ηλικία ψήφου υπερβαίνει το 20% του συνόλου του εκλογικού σώματος.

Το Λουξεμβούργο είναι το μοναδικό κράτος μέλος το οποίο δύναται να επικαλεσθεί τη συγκεκριμένη παρέκκλιση. Το Λουξεμβούργο έκανε πράγματι χρήση της παρέκκλισης αυτής σε προηγούμενες εκλογές, περιορίζοντας το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στους αλλοδαπούς πολίτες της ΕΕ οι οποίοι έχουν τη νόμιμη κατοικία τους στο Λουξεμβούργο και έχουν όντως διαμείνει σε αυτό επί δύο και πέντε έτη, αντιστοίχως, πριν από την εγγραφή τους στους εκλογικούς καταλόγους.

Με βάση στοιχεία που υποβλήθηκαν από το Λουξεμβούργο στην Επιτροπή στις 31 Αυγούστου 2012, ο συνολικός αριθμός πολιτών της ΕΕ σε ηλικία ψήφου που κατοικούν στο Λουξεμβούργο είναι 383.485 άτομα, ενώ ο αριθμός των αλλοδαπών πολιτών της ΕΕ σε ηλικία ψήφου που κατοικούν στο Λουξεμβούργο είναι 151.126 άτομα. Επομένως, το ποσοστό των αλλοδαπών είναι 39,41%, δηλαδή μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο κατώτατο όριο του 20%. Με βάση τα προεκτεθέντα, συνάγεται ότι εξακολουθούν να συντρέχουν οι λόγοι για την παραχώρηση παρέκκλισης βάσει του άρθρου 22 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΩΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ: ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 93/109/ΕΚ

Μεταξύ των διαφόρων λόγων στους οποίους οφείλεται η χαμηλή προσέλευση ψηφοφόρων κατά τις ευρωπαϊκές εκλογές, η έκθεση της Επιτροπής σχετικά με ευρωπαϊκές εκλογές του 2009 επεσήμαινε ότι είναι πολύ μικρός ο αριθμός πολιτών της ΕΕ οι οποίοι κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι και οι οποίοι κάνουν χρήση του δικαιώματος να είναι υποψήφιοι στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Το 2009, μόνον 81 πολίτες της ΕΕ αυτής της κατηγορίας ήταν υποψήφιοι.

Η Επιτροπή σημείωνε ότι οι πολίτες της ΕΕ που ενδιαφέρονται να είναι υποψήφιοι κατά τις ευρωπαϊκές εκλογές στο κράτος μέλος στο οποίο έχουν μετοικήσει είναι αντιμέτωποι με δαπανηρές και επαχθείς διοικητικές διαδικασίες. Η Επιτροπή, στην έκθεση του 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ, ανακοίνωνε ότι επρόκειτο να επανακινήσει τις διαπραγματεύσεις με αντικείμενο τροποποίηση της οδηγίας 93/109/ΕΚ, με στόχο την απλούστευση των διαδικασιών που ισχύουν σήμερα για τους πολίτες της ΕΕ οι οποίοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στις εκλογές ως υποψήφιοι, με ταυτόχρονη διασφάλιση της νομιμότητας των ευρωπαϊκών εκλογών.

Οι διαπραγματεύσεις επανακινήθηκαν πράγματι από την Επιτροπή στις 20 Δεκεμβρίου 2012, και ακολούθως το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 2013/1/ΕΕ³⁴, για την τροποποίηση της οδηγίας 93/109/ΕΚ, η οποία μεταξύ άλλων προβλέπει ότι οι υποψήφιοι δεν είναι πλέον υποχρεωμένοι να προσκομίσουν αποδείξεις για το ότι δεν έχουν στερηθεί τα εκλογικά τους δικαιώματα στο κράτος μέλος καταγωγής τους. Αντ' αυτού, υποβάλλουν σχετική υπεύθυνη δήλωση, της οποίας η ακρίβεια ελέγχεται από τις εκλογικές αρχές του κράτους μέλους κατοικίας τους. Η απλουστευμένη αυτή διαδικασία θα εφαρμοσθεί κατά τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014.

³⁴ ΕΕ L 26 της 26.1.2013, σ. 28.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το έτος 2013, το οποίο διανύουμε, έχει ανακηρυχθεί Ευρωπαϊκό Έτος των Πολιτών. Σηματοδοτεί την εικοστή επέτειο από τη θέσπιση της ιθαγένειας της ΕΕ με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων, συνεδρίων και δημόσιων συζητήσεων βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη σε ολόκληρη την Ευρώπη και διεξάγεται σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι εκδηλώσεις αυτές έχουν ως στόχο, αφενός, να ενισχύσουν την ενημέρωση των πολιτών της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζονται βάσει του δικαίου της ΕΕ, περιλαμβανομένου του δικαιώματός τους να συμμετέχουν στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης, και, αφετέρου, να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στις διεργασίες της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με πολιτικές και ζητήματα που άπτονται της ΕΕ.

Το Ευρωπαϊκό Έτος των Πολιτών προσφέρει μια επίκαιρη ευκαιρία, πρωτίστως, για την καταγραφή των προβληματισμών των ευρωπαίων πολιτών, αλλά και για την καλύτερη ενημέρωσή τους σχετικά με τον χειροπιαστό αντίκτυπο που οι πολιτικές της ΕΕ έχουν στη ζωή τους, για την ανάδειξη του πόσο σημαντικό είναι να συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ΕΕ και για την πραγματοποίηση πολιτικών συζητήσεων με τους πολίτες σχετικά με ζητήματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Το Ευρωπαϊκό Έτος των Πολιτών αποτελεί μια ευκαιρία για να ακουστούν οι φωνές των πολιτών της Ένωσης. Η κατεξοχήν πρόσφορη ευκαιρία για τον σκοπό αυτό είναι οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών που θα διεξαχθούν το 2014, η Επιτροπή θεωρεί ότι:

- οι ψηφοφόροι θα πρέπει να ενημερωθούν για τους δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο·
- τα κράτη μέλη είναι σκόπιμο να συμφωνήσουν επί μιας κοινής ημέρας διεξαγωγής των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με ενιαία ώρα κλεισίματος των εκλογικών κέντρων·
- κάθε ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα θα πρέπει να προτείνει έναν δικό του υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·
- τα εθνικά κόμματα θα πρέπει να μεριμνήσουν, ώστε οι πολιτικές προεκλογικές εκπομπές τους ενόψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ενημερώνουν τους πολίτες σχετικά με τον υποψήφιο που το κάθε κόμμα υποστηρίζει για το αξίωμα του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σχετικά με το πρόγραμμα του υποψηφίου.

Η Επιτροπή φρονεί ότι οι παρούσες πρακτικές συστάσεις, οι οποίες έχουν εξελικτικό χαρακτήρα χωρίς να επιφέρουν επαναστατικές αλλαγές, μπορούν να υλοποιηθούν εγκαίρως ενόψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που πρόκειται να διεξαχθούν το 2014. Θα συντελέσουν στο να δοθεί το έναυσμα για μια συζήτηση ευρωπαϊκής εμβέλειας και θα συμβάλουν στη διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού δημόσιου χώρου. Θα συμβάλουν ακόμη στο να τεθεί η Ευρώπη στον πυρήνα των εθνικών συζητήσεων σε ολόκληρη την ΕΕ. Τέλος, θα παράσχουν ένα πλαίσιο προβληματισμού σχετικά με τα επόμενα βήματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.